

משנה ט'

משנה זו מפרטת חפצים שאין לקבלם מאנשים מסוימים, מפני שחוקתם שהם גזולים בידם.

א' בכסלו

יום ב' פר' ויצא

(בבא בתרא קט)

ביאור

בבא קמא פרק י' = ט'

¹ אין קונים צמר, חלב וגדיים מרועי בהמות של אחרים, מפני שיש לחש שמא גנבום מהבעלים. מסבה זו גם אין מקבלים עצים ופרות משומרי פרות.

אשה נשואה אינה רשאית לשאת ולתת בנכסים שלא מדעת בעלה.

² מכל מקום, מתר לקנות מנשים כלי צמר בארץ יהודה, וכלי פשתן בגליל,

ועגלים בשרון, לפי שזו היתה מלאכתן במקומות אלה; ביהודה היו עוסקות במלאכת הצמר, בגליל בפשתן, ובשרון היו קונות עגלים קטנים, מגדלות אותם ומוכרות אותם, ומן הסתם הן מוכרות מדעת בעליהן. ברם, בכל המקומות הללו אם הורו הנשים ללוקח להטמין את החפץ הנקנה - אסור לקנות מהן, כי בכך הן מחשידות את עצמן שהן מוכרות שלא מדעת בעליהן.

³ מתר לקנות ביצים ותרנגולים בכל מקום ומכל אדם, לפי שלא היו יקרים באותם ימים, ואין לחש שאדם יעבר על אסור גנבה כדי להרויח רוח מעט בלבד, לפיכך אם הוא מוכר - מן הסתם בהתר הוא מוכר.^א

היום נלמד:

משנה

בבא קמא פרק י' משנה ט'

גמרא

נדה דף סא/ב

תוכנה מרגשת

מה יקרה אם הבינה המלאכותית תשתלט

לך ולמשפחה

מסכת בבא בתרא דף ק"ס

זוהר

עקב דף ע"ר:

הלכה

קביעת עתים

לתורה

הלכה ו'ד'

מקורות והערות

^א המאירי (דף קיח/ב, ד"ה אמר המאירי ין). אך מכל מקום אם הורה להטמין - אסור.

בְּטָחוֹן אוֹ חֶפְשׁ - עַל מָה הֵייתֶם מוֹכְנִים לוֹתֵר?

נדה דף סא/ב

ביאור

רבי יוחנן מתיר לקבר אדם שנפטר בבגד שיש בו כלאים, משום שברגע שמת האדם, הוא נעשה חפשי מן המצוות ואין עליו אסור ללבש בגד כזה.

לבני אדם יש שני צרכים בסיסיים: בטחון וחפש. מה שרבים לא מבינים הוא, שהאחד תמיד יבוא על חשבון השני. חפש מחלט פרושו אנרכיה שבה "איש הישר

בעיניו יעשה", אבל גם "איש את רעהו חיים בלעו". מאידך גיסא, בטחון מחלט פרושו חיים בצינוק מבודד ושמור היטב, שבו איש לא יכול לפגוע בכם, אבל אתם גם לא יכולים לעשות כמעט כלום. בין שני הקצוות הללו יש הרבה מצבי ביניים, אבל חשוב להבין שפדי לחזק את אחד הצדדים יש לשלם מחיר על חשבון הצד השני. אי אפשר לקבל את שניהם במלואם.

בימינו, אנשים שמים דגש מיוחד על החפש. הם רואים בו את הערך העליון, ומתנגדים לכל מגבלה או חקיקה שעשויה לפגוע בחפש שלהם. לפעמים הם אינם מבינים שחלק מאותן מגבלות נועדו לטובתם, כדי לשמר על בטחון החברה והפרטים, ולא כדי לדכא אותם סתם. במיוחד במצבי חרום, כמו מלחמה או מגפה, יש צורך באמצעי בטחון שבאים על חשבון החפש. אבל עדיף לוותר במדה מסוימת על החפש מאשר לאבד את החיים עצמם.

למעשה, עצם החיים בחברת אנשים אחרים כרוכים בותרים על החפש. אדם שחי בחברה, חייב להגביל את עצמו ולהמנע מפגיעה באחרים ומהפרעה להם. לשם כך נדרשת מערכת ענפה של חקים, מגבלות, כללים ואמצעי אכיפה. למרות זאת, אנשים מעדיפים לחיות בצורה כזו ולא לנסות לשרד בטבע לבדם, כי באמור - הבטחון קודם לחפש.

ורבי יוחנן לטעמיה,
דאמר רבי יוחנן: מאי
דכתיב (תהלים פח, ו)
"במתים חפשי" ? פיון
שמת אדם, נעשה
חפשי מן המצוות.

ביאור

כך כתב מזהר ל מפראג: "דבר זה ענין מפלג מאד, כי לא נקרא חפשי רק (אלא) המצרע. כי שאר אדם שהוא בתוך הכלל, כל אחד משעבד לחברו. משל למה הדבר דומה? הלב הוא מלך על כל האברים, משלח הפרנסה והחיות לכל האברים, ובשביל כך הלב משרת אל האברים ביחוד; ושאר אברים מקבלים זה מזה, עד שכל אחד משעבד לחברו. וכך העם בכללו משעבד זה לזה לסייע זה לזה, עד שעל כל אחד מן העם יש עבדות, והמלך משעבד אל הכל. אבל המצרע, שנאמר עליו 'בדד ישב מחוץ למחנה מושבו', שהוא נבדל מן הכלל... וזה נקרא שהוא חפשי, כאשר הוא מפרש מן הכלל, שאז לא שיך לומר עליו שיש עליו שעבוד כלל".

ואכן, משפט מפרסם אומר "חפשי זה לגמרי לבד". מי שרוצה להיות חפשי, עליו להיות לגמרי לבד - ורב האנשים לא יכולים ולא רוצים להיות כך. ביהדות מופיע הרעיון הזה בבטוי "במתים חפשי" - רק המתים הם חפשיים לגמרי. אנשים חיים זקוקים לחובות וכללים, ולכן גם התורה מציבה כאלה.

במקום להתלונן על דרישות ומגבלות, כדאי להבין שבמקרים רבים הן לטובתנו. האם אין זה משתלם לותר על כמה חריות כדי להנות מחיים טובים, נוחים ומשמעותיים יותר? דוקא על ידי ההתגברות העצמית הזו זוכים לחרות מהאגו והיצרים, ויכולים להיות בני חורין באמת.

מה יקרה אם הבינה המלאכותית תשתלט

תובנה מרגשת
רטון יומי שיאיר לכם את היום

מסכת נבא בתרא ■ דף ק"ס

נכסי מלוג

"נכסי מלוג" הם נכסים של אישה נשואה. אישה נשואה שירשה מאביה קרקע, הקרקע שיכת לה, אבל חכמים תיקנו שכל עוד היא נשואה יש לבעלה זכויות בנכס. כגון: הוא יכול להשפיר את הקרקע ולקבל את כסף השכירות. אם הבעל מת או שהם מתגרשים, הקרקע חוזרת לבעלות מלאה של האישה.

"מלוג" היא מילה ארמית שפירושה "תלישה", "לתלוש". למשל, הפעולה של תלישת שערות מראש הבהמה מונה "מליגת הראש". לפי זה ההסבר הוא, כי "נכסי מלוג" הם נכסים ששייכים לאישה, אך הרוחים נתלשים, נלקחים מן האישה, ושייכים גם לבעל.

**הצטרפו למאות אלפי לומדי הדף היומי
פתחו שיעור שבועי אצלכם בקהילה**

כל קהילה שתצטרף, תקבל את העלון השבועי עפ"י הכמות הנצרכת בקהילה בחינם עד פתח הבית! לרישום סרקו את הקוד.

להדליק את האור בכל ברכה

עקב דף ע"ר:

תרגום

והקדוש ברוך הוא
מתרצה בהם, באותם
שמברכים אותו,
ותשוקתו בברכה
שלמטה, שאותה
ברכה עולה, ומאיר
המאור שלא מאיר,
ומחזק אותה בתקף
חוק לעלות למעלה.
ועל הסוד הזה כתוב
(שמואל א' ב, ל) "כי
מכבדי אכבד" - אלה
אותם שמברכים את
הקדוש ברוך הוא.
"ובזי יקלו" - אלה
אותם שלא מברכים
את הקדוש ברוך הוא,
ומונעים ברכה מפיהם.

וְקוֹדֵשׁ אֲתָרְעִי בְּהוּ,
בְּאִינוֹן דְּמִבְּרִינֵי לִיהּ, וְתִיאֹבְתִיהּ
בְּבִרְכָתָא דְלִתְתָא, דִּהְיָא בְּרִכְתָּא
סְלֵקָא, וְאִנְהִיר בּוֹצִינָא דְלֵא נְהִיר,
וְאִתְקִיף לֵהּ בְּתוֹקְפָא תְּקִיפָא,
לְסֵלְקָא לְעֵלָא. וְעַל רְזָא דְאִתְיָב
"כִּי מְכַבְּדֵי אֲכַבְּד", אֲלִין אִינוֹן
דְּמִבְּרִינֵי לִיהּ לְקוֹדֵשׁ אֲתָרְעִי הוּא.
"וּבְזִי יִקְלוּ", אֲלִין אִינוֹן דְּלֵא
מִבְּרִינֵי לִיהּ לְקוֹדֵשׁ אֲתָרְעִי הוּא,
וּמְנַעִין בְּרִכְתָּא מִפּוֹמִיָּהּוּ.

הברכות שהאדם מברך ומוציא מפיו עולות לעולם העליון ושם מדליקות ומעוררות את מקור השפע להשפיע ולהאיר למטה. הזהר הקדוש ממשיך זאת באופן שבזכות הברכה מאיר המאור שלא האיר, והיינו שעל ידי הברכה בכונת ואש הלב בפיכול אש זו עולה ומדלקת את מקור הברכות, שהוא כמו נר גדול שמחכה לאדם שיתעורר מלמטה וידליק אותו בכדי להאיר לכל הנרות התחתונים ועד לעולם הזה. וכך מתאר זאת הזהר: "בשעה שאותן הברכות יורדות, מתעשרות בתוך שדה התפוחים הקדושים, ופוגשות בהן כמה דרגות של מקנים בעולם, ויורדות עמן, ואומרות ומכריזות: זהו הדורן ששלח פלוני לקדוש-ברוך-הוא. מאיזה מקום יורדות? לאתר שיוורדות ממקום ראש אחר של הצידיק, שם עולות, מתעוררות להוריד אחרות מלמעלה, ומתמלא מלמעלה ומלמטה". מבאר מכאן, שהמציאות פלה מתברכת בזכות ברפת האדם, וככל שאדם מודע לכה, מכון את לבו וזוכה להאיר את העולם.

ו. למוד מוסר

צריך האדם לקבוע לו עת ללמוד ספרי מוסר בכל יום ויום, אם מעט ואם הרבה, כי הגדול מחברו יצרו גדול הימנו, והתבלין לנצח את היצר הרע הוא תוכחת מאמרי חכמינו ז"ל¹⁷.

בשיושב בבית המדרש ויש לו קצת זמן פנוי, יראה ויבדק את עסקיו אם יש בהם צד עברה [גזל, אונאה או רבית וכדומה], ובאם ימצא יפרש מהם, ויכניס בלבו יראת שמים¹⁸.

ז. למוד פרבים

הלומד תורה ביחידות, מקים את מצות תלמוד תורה. ומכל מקום, לכתחלה מצוה להדר כמה שיכול ללמד בחבורה, שעל ידי כך יש כבוד שמים יותר, וכמו שאמרו חכמינו ז"ל 'ברב עם הדרת מלך'¹⁹.

בגמרא מבאר, שאף שהקב"ה קובע שכל האדם הלומד תורה ביחידות, מכל מקום דבריו אינם נכתבים בספר הזכרונות, אולם הלומדים תורה שלא ביחידות עליהם נאמר בכתוב²⁰: 'אז נדברו יראי ה' איש את רעהו ויקשב ה' וישמע ויכתב ספר זכרון לפניו ליראי ה' ולחשבי שמו'. וכל שכן בשלומדים תורה בחבורה של עשרה אנשים, שבאפן זה השכינה מקדימה ובאה, שנאמר²¹: 'אלקים נצב בעדת אל'²².

מקורות והערות

17. ס' א' במ"ב ס"ק י"ב בשם הברכי יוסף והחיי אדם. מלאכי פרק ג' פסוק ט"ז.
 18. ס' קנ"ה סעי' א' ברמ"א בשם רבינו יונה ובמ"ב ס"ק י' ובכף החיים אות כ"א.
 19. ס' קנ"ה בנה"ל ד"ה ויקבע. שם על פי המבואר בגמרא ברכות דף ו' ע"א.
 20. תהילים פרק פ"ב פסוק א'.
 21. שם על פי המבואר בגמרא ברכות דף ו' ע"א.